

MAKSU- JA TOLLIAMET

Lp Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie: 21.09.2026 nr 8-1/6782-1

Meie 07.10.2026 nr 6-9/021160-1

Täitemenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu (täitemenetluse peatamise regulatsiooni muutmine) väljatöötamiskavatsuse vastus

Maksu- ja Tolliamet on tutvunud täitemenetluse seadustiku täitemenetluse peatamise regulatsiooni muutmise väljatöötamiskavatsusega.

MTA toetab väljatöötamiskavatsuse üldist eesmärki muuta täitemenetluse peatamise ulatus ja õiguslikud tagajärjed selgemaks, paindlikumaks ning paremini etteaimatavaks. Eelkõige on põhjendatud täpsustada täitemenetluse osalise peatamise võimalust, peatamise mõju võlgniku sissetuleku ja konto arestimisele, konkureerivate arestimisaktide täitmise järjekorda ning füüsilise isiku maksejõuetusmenetluses kohalduvate käsutuspiirangute omavahelist suhet. VTK kohaselt on kehtiva regulatsiooni keskne probleem täitemenetluse peatamise üldine ja jäik toime ning ebaselgus selles, millised varem tehtud täitetoimingud ja käsutuspiirangud peatumise ajal sisuliselt rakenduvad.

1. Täitemenetluse peatamise info edastamine ja osapoolte rollid

MTA toetab põhimõtet, et arestimisakti saab muuta või selle täitmise peatada aresti seadnud pädev isik. Muudatus puudutab MTA-d nii aresti seadja kui ka kontot pidava asutuse rollis. Kui peatamise aluseks on kohtumäärus, peab kohus edastama selle info viivitamata kõigile asjaomastele asutustele, sealhulgas MTA-le, kohtutäiturile ning krediidi- või makseasutusele. Aresti seadja edastab peatamise info siis, kui peatamise alus on temale teatavaks saanud. Kontot pidav asutus rakendab saadud info alusel peatamise õiguslikud tagajärjed, sealhulgas konto kasutamise ulatuse ja järjekorras järgmiste arestimisaktide täitmise, ilma et aresti seadja peaks neid tagajärgi eraldi määrama.

Seetõttu palume sätestada eelnõus:

1. kes ja millise kanali kaudu edastab peatamise info kõigile asjaomastele asutustele ning täitmisregistrisse, nähes kohtumääruse puhul ette kohtu teavitamiskohustuse;
2. millise tähtaja jooksul tuleb info edastada;
3. millise elektroonilise sõnumiga edastatakse peatamise algus, ulatus, tingimused ja lõpp;
4. kuidas toimida juhul, kui peatatakse üksnes konkreetne täitetoiming, vara või nõude osa;
5. kuidas toimub järelevalve selle üle, et peatamine või täitmise taastamine on kõigi puudutatud süsteemide poolt korrektselt rakendatud.

Infovahetuse lahendus peab olema proportsionaalne menetluste mahuga. Elektrooniline andmevahetus peab vähendama eksimis- ja viivitusriski, kuid eelnõu ei tohiks välistada

põhjendatud juhul kohtumääruse või muu peatamise aluse edastamist e-kirjaga, eelkõige kuni automatiseeritud lahenduse valmimiseni.

2. Peatamise tehniline rakendamine täitmisregistris

MTA praeguses töökorralduses saab sundtäitmise peatamise korral muuta maksejuhisega aresti maksejuhiseta arestiks, kuid täitmisregistris puudub eraldiseisev ja kõigile osapooltele üheselt mõistetav peatamise funktsionaalsus.

VTK-s kavandatud lahendus eeldab tõenäoliselt vähemalt järgmisi arendusi:

1. peatamise ja peatamise lõpetamise staatuse ja selle õigusliku aluse edastamine täitmisregistrisse;
2. osalise peatamise ulatuse struktureeritud kirjeldamine viisil, mis näitab, kas peatamine puudutab konkreetset täitetoimingut, vara või nõude osa;
3. peatamise ajal järgmise järjekoha arestimisakti automaatne aktiveerimine;
4. esialgse järjekorra automaatne taastamine peatamise lõppemisel;
5. lahendus kohtu või usaldusisiku määratud käsutuspiirangute edastamiseks;
6. MTA, Registrate ja Infosüsteemide Keskuse, kohtutäiturite ning krediidi- ja makseasutuste liidestega kohandamine.

VTK mõnab, et muudatused võivad nõuda täitmisregistri ja sellega liidestatud süsteemide kohandamist, kuid arendusvajaduste ulatus ja kulud ei ole praegu piisavalt määratletud.

MTA ei saa VTK praeguse detailsusastme põhjal anda arenduste usaldusväärset maksumuse hinnangut. Selleks on vaja vähemalt kinnitatud andmevahetusloogikat, rollijaotust, sõnumite andmekoosseisu, kasutusjuhtude loetelu ning hinnangulisi menetlusmahte.

3. Konkureerivate arestimisaktide järjekord

MTA toetab põhimõtet, et kui esimese järjekoha arestimisakti täitmine peatub, tuleb ajutiselt täita järgmist arestimisakti ning peatamise lõppemisel peab taastuma esialgne järjekord. VTK näeb sellise lahenduse sõnaselgelt ette.

Eelnõus tuleb täiendavalt sätestada, et:

1. peatamise ajal järgmise järjekoha alusel õiguspäraselt tehtud makseid ei nõuta pärast esialgse järjekorra taastumist tagasi;
2. esialgse arestimisakti järjekohast säilib kogu peatamise aja;
3. täitmise taastamine ei vaja uut arestimisakti ega too kaasa uut järjekoha kuupäeva;
4. järjekorra muutumine ja taastumine toimub võimalikult automaatselt.

Eeltoodud punktid tuleb lahendada seaduse tasandil, sest need mõjutavad otseselt eri sissenõudjate nõuete rahuldamise järjekorda ja varalisi õigusi.

4. Füüsilise isiku maksejõuetusavalduse menetlemine

MTA mõistab VTK eesmärki kõrvaldada eri menetlustest tulenevate käsutuspiirangute konkurents. Samas vajab täiendavat põhjendamist lahendus, mille kohaselt taastub võlgnikul käsutuskeelu puudumise korral täielik õigus kasutada kogu sissetulekut ja kontot.

VTK kohaselt jääksid arestid formaalselt kehtima, kuid nende piirangud ja vabastused ei kehtiks MJA menetlemise ajal ning käsutuskeelu puudumisel saaks võlgnik oma sissetulekuid ja kontot vabalt kasutada. MTA praktikas eemaldatakse MJA menetlemisel arestidelt maksejuhis, mistõttu MTA-le raha üle ei kanta, kuid isikule jääva summa ja konto kasutamise tehniline loogika ei ole samastatav VTK-s kirjeldatud täieliku käsutusõigusega.

Palume täiendavalt analüüsida:

1. millist täpselt tuvastatud probleemi täielik käsutusõigus lahendab võrreldes maksejuhise eemaldamise ja arestivaba summa tagamisega;
2. milline on lahenduse mõju võlausaldajatele juhul, kui MJA menetlus ebaõnnestub;
3. kuidas välditakse vara kiiret väljakandmist enne pankroti-, võlgade ümberkujundamise või kohustustest vabastamise menetluse algatamist;
4. kas kohtu käsutuskeeld peaks olema teatud juhtudel eelduslik või kohustuslik;
5. kuidas tagatakse kohtu ja usaldusisiku määratud piirangute kiire ning ühetaoline tehniline rakendamine.

MTA toetab põhimõtteliselt kavandatavat kohustust suunata sissetulekud võlgniku enda nimele Eestis avatud kontole, sest see parandab menetluse läbipaistvust ja vähendab kolmandate isikute või välisriigi kontode kasutamisega seotud kontrolliprobleeme.

5. Võlgniku surm

MTA toetab eesmärki kaitsta pärijate menetlusõigusi ja vältida pärandvara realiseerimist enne, kui pärijatel on olnud tegelik võimalus menetlusest teada saada.

Samas tuleb täpsustada:

1. kuidas ja millise andmevahetuse kaudu saab kohtutäitur või MTA võlgniku surmast teada;
2. kas peatamine toimub automaatselt või eraldi otsuse alusel;
3. millise sündmusega peatamine lõpeb;
4. kuidas tehakse kindlaks pärimismenetluse või inventuuri lõppemine;
5. kas täielik peatamine on vajalik ka selliste täitetoimingute puhul, mis on vältimatud vara säilitamiseks või väärtuse vähenemise ärahoidmiseks.

6. Mõju MTA-le ja rakendamise eeldused

VTK hinnang, et muudatustega ei kaasne olulist otsest mõju riigieelarvele, on MTA vaatest ennatlik. Kavandatav regulatsioon võib eeldada arendusi MTA süsteemides, täitmisregistris, krediidi- ja makseasutuste lahendustes ning kohtutäiturite kasutatavates süsteemides. Samuti võib lisanduda menetlejate töökoormus seoses peatamise, osalise peatamise, täitmise taastamise ja järjekorra kontrollimisega.

Enne eelnõu jõustumistähtaaja määramist tuleb:

1. koostada terviklik tehniline kontseptsioon;
2. kirjeldada andmevahetuse sõnumid ja staatused;
3. hinnata arenduste maksumus ja vajalik rahastus;
4. määrata piisav arendus-, testimis- ja üleminekuperiood;

MTA ei saa praeguse VTK detailsusastme põhjal analüüsida täitmisregistri ja MTA infosüsteemide arenduste usaldusväärset maksumuse hinnangut. Oleme valmis osalema kavandatava lahenduse õigusliku ja tehnilise kontseptsiooni täpsustamisel. Täiendavate küsimuste osas oleks Teile abiks MTA juriidilise osakonna jurist Tanel Ermel ja tulude osakonna esindaja Kadri Kööp.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Tanel Ermel
juriidiline osakond
jurist

Koopia:

Rahandusministeerium, info@rahandusministeerium.ee

Tanel Ermel, +372 533 11000

Tanel.Ermel@emta.ee